

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Az Európai Unió regionális politikája I.

Az európai regionális politika története

Regionális politika

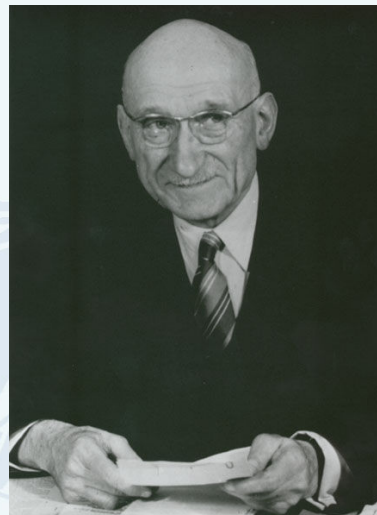
Smahó Melinda
tudományos segédmunkatárs
MTA RKK NYUTI

Smahó Melinda

Az Európai Unió alapító atyjai

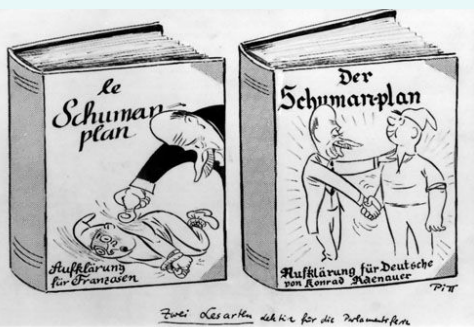
Jean Monnet (1888-1979)

Robert Schuman (1886-1963)

Smahó Melinda

Az Európai Unió megalakulása I.

Karikatúra a Schuman Terv francia és német kiadásáról, 1950

Az Európai Szén és Acélközösség aláírása (Párizs, 1951)

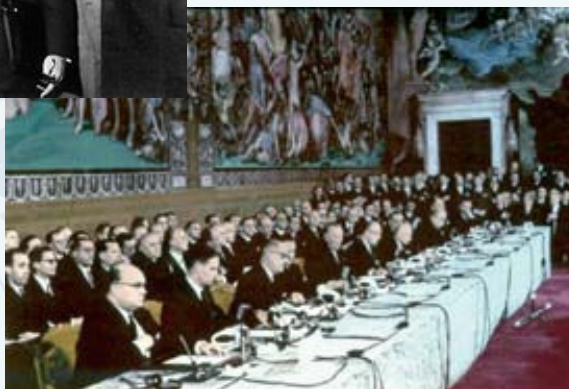
Smahó Melinda

Az Európai Unió megalakulása II.

*Az alapító államok külügyminiszterei
Messina, 1955*

*A Római Szerződés aláírása
1957. március 25.*

Smahó Melinda

Az Európai Unió regionális politikájának kialakulása I.

1. A Római Szerződés (1957)

- regionális különbségek említése
- nem létezett regionális politika
- Európai Szociális Alap, Európai Beruházási Bank

2. A hatok regionális politikája (1957-1968)

- **Spaak-jelentés, 1955**
  - a területi egyenlőtlenségek a gazdasági növekedés következtében kiegyenlítődnek (neoklasszikus és keynesi elméletek)
  - fő prioritás: tényezők szabad áramlását akadályozó korlátozások lebontása
- **A tagállamok regionális politikái**
  - Franciaország, Hollandia, Olaszország, Belgium, Luxemburg, Német Szövetségi Köztársaság
- **Első jelentés a regionális különbségekről (1965)**
  - kiegyenlítődés helyett polarizáció
- **Regionális politikáért felelős főigazgatóság létrehozása (1968)**

Smahó Melinda

Az Európai Unió alapító atyjai II.

Paul-Henri Spaak (1899-1972)

Smahó Melinda

Az Európai Unió regionális politikájának kialakulása II.

3. A hatok regionális politikája (1969-1972)

- **Tagállamok álláspontja**
  - kötelezettségvállalás: fejlett régiókban max. 20% támogatás
  - Olaszország: legnagyobb haszonélvező, közösségi regionális politika támogatója
  - Fejlettebb tagállamok (NSZK) ellenzők
- **A közösség kibővítésének előkészítése**
  - jelentős regionális fejlettségbeli különbségek (Egyesült Királyság, Írország)
  - regionális problémák kezelése közösségi szinten is szükséges
- **Általános irányelvcsomag (1971-től)**
  - felső határ a regionális fejlesztésekre
  - segélyek, támogatások átláthatósága
  - csak régióspecifikus támogatások
  - iparág támogatása tilos
- **Párizsi csúcsertekezlet (1972)**

Szerkezeti és területi aránytalanságok mérséklése közösségi pénzügyi eszközökkel:

  - tagállamok nemzeti regionális politikájának fokozott koordinációja
  - Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) létrehozása; (*European Regional Development Fund, ERDF*)

Smahó Melinda

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Az Európai Unió regionális politikájának kialakulása III.

4. Thomson-jelentés, 1973

- közösség regionális problémái = tagállamok regionális problémáinak összessége → közösségi szinten is kezelni kell!
- a közösség regionális politikája kiegészíti és koordinálja, de nem helyettesítheti a tagállamok regionális politikáját
- területfejlesztési politikák koordinációjának javítása (Regionális Fejlesztési Bizottság)

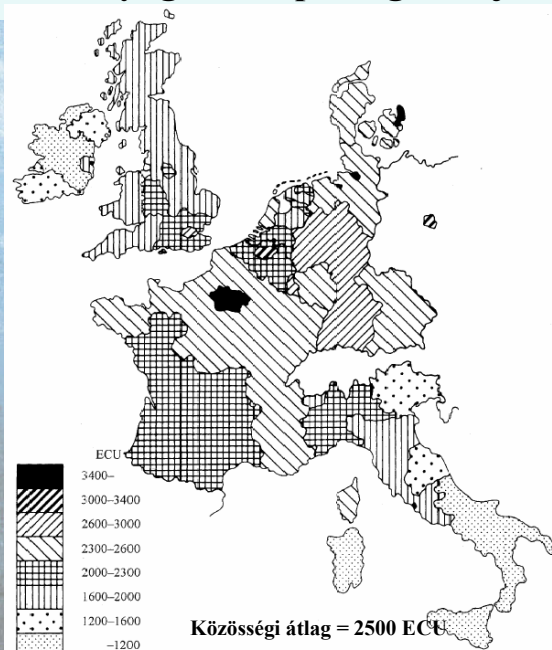
5. A brit csatlakozás (1973-1975)

- Egyesült Királyság, Írország, Dánia
- regionális különbségek növekedése
- regionális célú támogatások a közösségi költségvetésben

Smahó Melinda

A nyugat-európai régiók fejlettsége, 1971

Forrás: Clout, 1986.

Smahó Melinda

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Az Európai Unió regionális politikájának megvalósítását támogató alapok

- **Európai Szociális Alap (ESZA), 1960**
  - Római Szerződés hozta létre
  - foglalkoztatottság növelése, munkavállalók térbeli mobilitásának növelése
- **Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Orientációs Része (EMOGA), 1962**
  - Római Szerződés hozta létre
  - mezőgazdaság modernizálása, termelési eljárások fejlesztése
- **Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), 1975**
  - Közösségen belüli alapvető regionális egyenlőtlenségek csökkentéséhez történő hozzájárulás (elmaradott régiók, hanyatló ipari régiók strukturális alkalmazkodása, fejlesztése)
- **Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (HOPE), 1993**
  - halászati ágazat szerkezetátalakításának támogatása
- **Kohéziós Alap (1993)**
  - alacsonyabb jövedelemmel rendelkező tagállamok gyorsabb felzárkóztatásának támogatása

Smahó Melinda

A közösségi regionális politika első évei (1975-1988)

- **McDougall jelentés (1977)**
a közös regionális politika súlyának drasztikus emelése (22%-ra)
- **Az ERFA első reformja (1979)**
  - az elosztás elve átalakul:
    - az alap 95%-át osztják vissza a befizetőknek, 5% kvótán felüli rész, Bizottság dönt pályázatással→közösségi kezdeményezések
    - régiók négy kategóriája
- **Görögország csatlakozása (1981)**
- **A közösségi regionális politika reformjai (1983-1986)**
  - támogatások koncentrációja: támogatott területeken élő népesség arányának csökkentése, regionális politikai támogatások összegének csökkentése
  - ERFA reformja (1985):
    - aránysávok meghatározása
    - verseny a támogatásokért

Smahó Melinda

A Strukturális Alapok kvótáinak alakulása 1975-1988 (%)

Tagország	1975-1977	1978-1980	1981-1984	1985 min.	1985 max.	1985 tény	1986-1988 tény éves átlag
Belgium	1,5	1,4	1,11	0,9	102	1,18	1,17
Dánia	1,3	1,2	1,06	0,51	0,67	0,51	0,4
Franciaország	15,0	16,9	13,64	11,05	14,74	12,91	8,4
Hollandia	1,7	1,6	1,24	1,0	1,34	1,01	0,7
Írország	6,0	6,5	5,94	5,64	6,83	5,92	4,0
Luxemburg	0,1	0,1	0,07	0,06	0,08	0,07	0,07
Nagy-Britannia	28,0	27,0	23,8	21,42	28,56	24,30	15,4
NSZK	6,4	6,0	4,65	3,76	4,81	3,46	3,1
Olaszország	40,0	39,4	35,49	31,94	42,5	35,52	26,3
EK 9	100,0	100,0	87,0	66,28	100,18	84,88	59,0
Görögország	0	0	13,0	12,35	15,74	15,12	9,3
EK 10	0	0	100,0	88,63	116,5	100	68,3
Portugália							11,7
Spanyolország							20,0
EK 12							100

A közösségi regionális politika első évei (1975-1988)

- **A közösség második déli kibővítése (1986)**
  - Spanyolország, Portugália csatlakozása
  - felosztható támogatások növelése, kvóták újraosztása
  - tagállamok befizetéseinek növelése
- **Egységes Európai Okmány (1987)**
  - Római Szerződés módosítása
  - a regionális politika bekerül a közösségi politikák közé
  - regionális politika célja: gazdasági és szociális kohézió erősítése

Smahó Melinda

A közösségi regionális politika reformja (1988)

- **„Delors I. csomag”**: regionális politikai célokra fordítható pénzeszközök megduplázása
- **Az 1988. évi reform legfontosabb céljai**:
  - a strukturális politikát tényleges gazdasági hatásokat kiváltó eszközökkel valósítsák meg
  - a támogatások hosszú távú programokhoz kapcsolódjanak
  - partnerség kiépítése a regionális fejlesztési programok elkészítésében és megvalósításában érdekelt szereplők között
- **Strukturális Alapok reformja**
  - ERFA támogatási alapjának növelése
  - alapok működésének összehangolása, koordináció erősítése (ESZA, EMOGA, HOPE)
  - költségvetési időszakok meghatározása (1989-1993; 1994-1999; 2000-2006; 2007-2013)
  - négy alapelv: szubszidiaritás és decentralizáció; partnerség; programozás; koncentráció és addicionálás;
  - öt célkitűzés

Smahó Melinda

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Az Európai Unió alapító atyjai III.

Jacques Lucien Jean Delors, (1925-)

Smahó Melinda

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Az öt célkitűzés (1988-1993)

1. Célkitűzés: fejlődésben megkésett régiók, az egy főre jutó GDP az EU átlag 75%-a alatt van
2. Célkitűzés: hanyatló iparágak rekonverziója: átlagfeletti munkanélküliség, strukturális egyenlőtlenség
3. Célkitűzés: hosszú távú munkanélküliség leküzdése
4. Célkitűzés: fiatal munkanélküliek álláshoz juttatása
5. Célkitűzések: rurális támogatás
  - 5A: mező- és erdőgazdálkodás
  - 5B: alacsony társadalmi-gazdasági szintű vidékek fejlődésének előmozdítása

Smahó Melinda

A Strukturális Alapok második reformja (1991-1993)

- **Maastrichti szerződés (1993)**
  - Kohéziós Alap: közösségi átlag GNP 90%-át el nem érő tagállamok a kedvezményezettjei
  - Régiók Bizottsága: véleménynyilvánítás
  - Európai Bizottság: 3 évente kötelező jelentés a tagállamok kohéziójáról
- **Strukturális Alapok reformja**
  - célok finomítása
  - alapok elosztásának egyszerűsítése, áttekinthetővé tétele
  - szigorú szabályok a támogatások felhasználásának ellenőrzésére
  - kedvezményezett térségek körének bővítése
  - „Delors II csomag”: a Strukturális Alapok pénzügyi forrásainak növelése (1994-1999)
  - Európai Beruházási Alap (1994): transzeurópai hálózatok, kis- és középvállalatok támogatása
- **Ausztria, Finnország, Svédország csatlakozása, 1995**
  - elmaradott térség: Burgenland
  - 6. Célkitűzés: az északi és alpesi gyéren lakott területek támogatása, 8 fő/Km²-nél kisebb népsűrűség

Smahó Melinda

AGENDA 2000 (1997)

Közösségi regionális politika fő kérdései:

- 2000-2006 közötti költségvetés elfogadása
- konszenzus a közös regionális politika tartalmát illetően
  - regionális politika alapelveinek megerősítése
  - Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap működésének megerősítése, azok koordinációja
  - Új előcsatlakozási alapok: ISPA, SAPARD, ezek koordinációja a PHARE-ral
- *tematikus koncentráció*: támogatandó célkitűzések számának csökkentése (3 célkitűzés)
  1. a fejlődésben elmaradott területek fejlesztésének és strukturális alkalmazkodásának támogatása
  2. strukturális nehézségekkel küzdő területek gazdasági és társadalmi felzárkóztatása
  3. emberi erőforrás fejlesztés, különös tekintettel az oktatási, képzési és foglalkoztatási politikák és rendszerek modernizálására
- *földrajzi koncentráció*: a támogatások által érintett lakosság arányának csökkentése
- *finanszírozás koncentrációja*: Strukturális Alapok költségvetésének 2/3-a a kevésbé fejlett régiók támogatására irányul

Smahó Melinda

A közösségi regionális politika céljai I.

- **Egységes Európai Okmány (1987):** a közösség különböző fejlettségű és szerkezetű térségei közti gazdasági és szociális kohézió erősítése, a méltányosság, az igazságosság és a szolidaritás elveinek érvényesítésével
- **A közös regionális politika főbb feladatai:**
  - régiók közötti eltérések, megkésett fejlődésből adódó különbségek mérséklése
  - összehangolt nemzeti és közösségi gazdaságpolitika; strukturális eszközök kialakítása
  - kirívó regionális aránytalanságok megszüntetése, fejlődésben elmaradt régiók támogatása (ERFA)
  - közösségi pénzügyi források koordinálása a hatékony regionális politika érdekében

Smahó Melinda

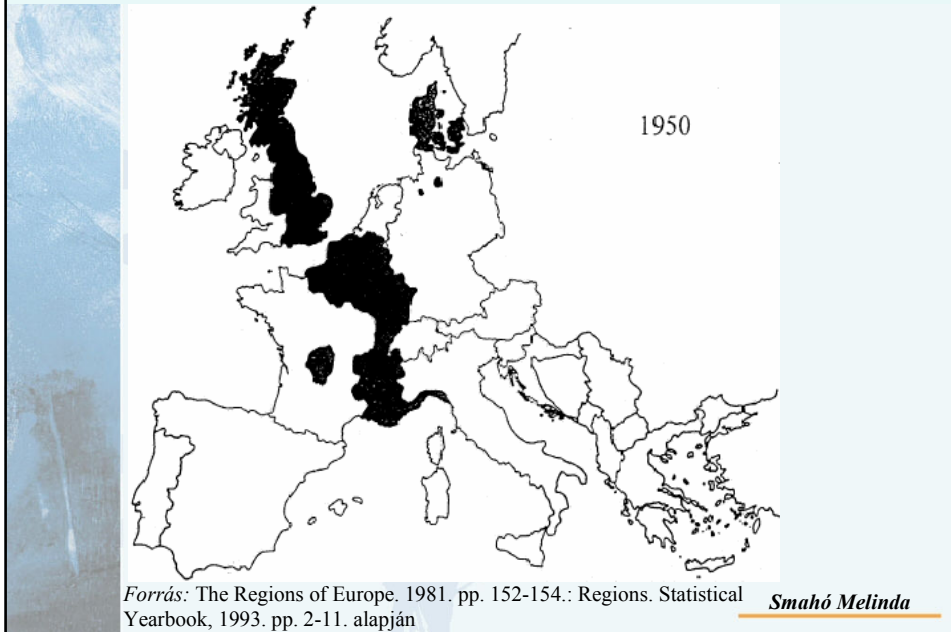

A közösségi regionális politika céljai II.

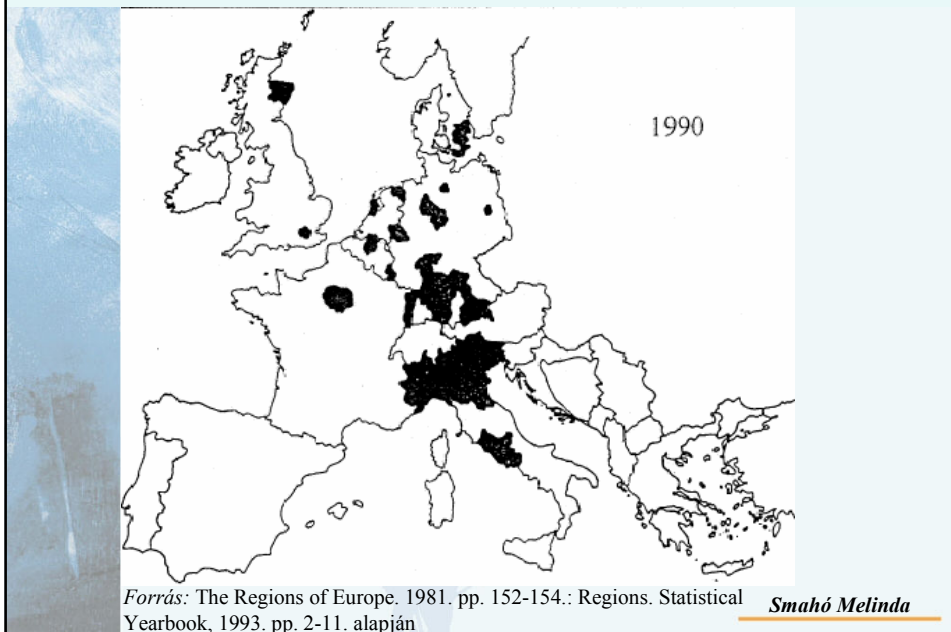
- **Maastrichti szerződés**
  - kiegyenlített és hosszú távú gazdasági és szociális fejlődés
  - belső határok nélküli gazdasági tér
  - gazdasági és szociális összetartozás (kohézió) erősítése
  - Konkrét célok:
    - eltérő adottságú régiók fejlettségbeli különbségeinek csökkentése
    - transz-európai hálózatok kiépítése és fejlesztése
    - környezet minőségének megőrzése, javítása
    - természeti erőforrások racionális és körültekintő felhasználása
    - nemzeti és regionális sokszínűség megővése
    - minőségi oktatás és képzés fejlesztése

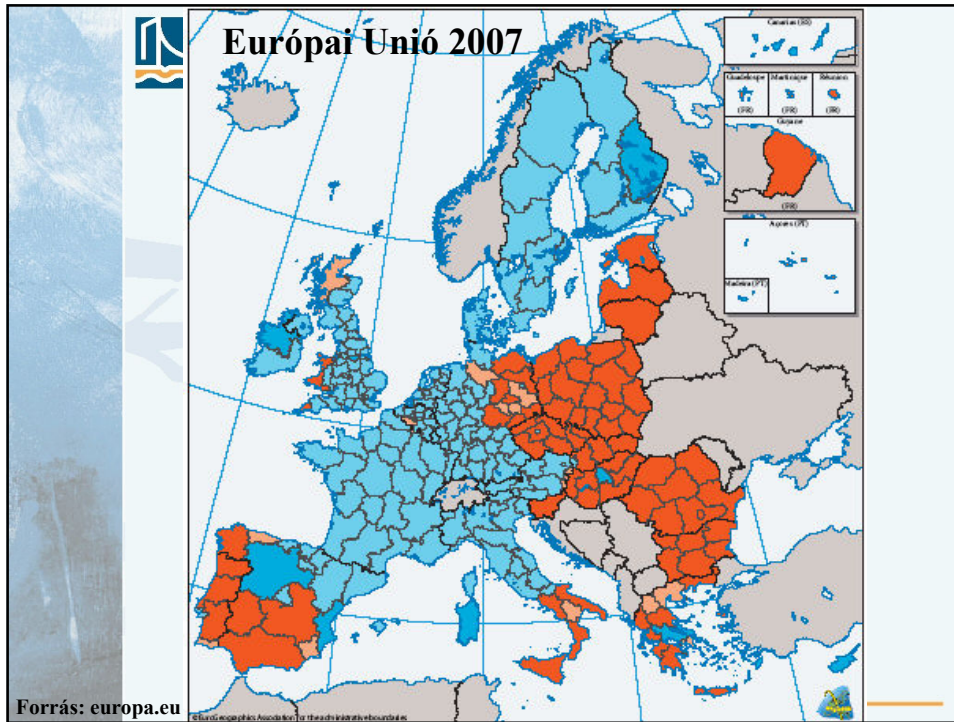
Smahó Melinda

A harminc legfejlettebb régió elhelyezkedése, 1950.

A harminc legfejlettebb régió elhelyezkedése, 1990.

 SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Köszönöm a figyelmet!

Smahó Melinda